

Mes, Lietuvos Respublikos politinės partijos Tvarka ir teisingumas nariai, su viltimi bei tikėjimu pradėdami naują žygį už mūsų gerovę ir valstybės ateitį tautų Europoje

Prezidentas Aleksandras Stulginskis: „Laisvės klausimą gali išspręsti tik pati lietuvių tauta, tad toje kovoje tik ją remtis“

Didžiuodamiesi Karaliaus Mindaugo ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybingumo istorine praeitimi,

gerbdami tautos ryžtą kovoti dėl laisvės ir nepriklausomybės,

jausdami atsakomybę už lietuvių tautinį tapatumą ir Lietuvos valstybę,

pabrėždami, jog Rytų Europos tautos XX amžiaus viduryje patyrė iki tol istorijoje dar neregėtą nacių ir sovietų režimų masinį smurtą,

tvirtai remdamiesi Senojo Žemyno krikščioniškąja tradicija,

keldami sau uždavinį sukurti tokią Lietuvą, kokia norėtų didžiuotis čia, ir visame pasaulyje gyvenantys lietuviai,

kviesdami kilti, ir kelti visus į kovą už mūsų moralinį atsinaujinimą, tradicinės šeimos vertybių išsaugojimą, tikra bendryste paremtą tautą, savivaldą, demokratiją ir įgyvendintą socialinį teisingumą,

siekdami besąlygiškos asmens ir tautos raiškos laisvės šiuolaikiniame pasaulyje,

žadindami žmogų naujam dvasiniam bei moraliniam atgimimui,

peržengdami savo nacionalines ribas ir ieškodami tikros, kultūros vertybių įvairovės ir savitumu grįstos, Europos tautų bendrystės,

Jums skelbiame šią savo politinę programą.

Mes įsipareigojame ir įpareigojame savo atstovus, išrinktus į Europos Parlamentą ar deleguotus į kitas Europos Sąjungos institucijas, šia programa vadovautis bei politinėmis priemonėmis siekti pilno jos nuostatų įgyvendinimo.

Europa - tai civilizacija, kurios dabartis ir likimas yra svarbiausias mūsų rūpestis.

Lietuva turi vertybinius pagrindus, ant kurių statydintina tautų Europos ateitis.

Mūsų siekis - kurti modernų tautiškumą, sąžiningą, dorą ir laimingą visuomenę, kurioje šimtmečiais puoselėta kultūra ir vertybės derėtų su naujojo pasaulio nešama pažanga.

Lietuvos valstybingumo raidos ir jos geopolitinio saugumo garantas - stiprių, savarankiškų, suverenių nacionalinių valstybių sandrauga - Europos Sąjunga.

LAISVĖS KONSTITUCIJA

Mums rūpi kiekvienas žmogus ir jo gerovė.

Valdžią suvokiame kaip optimaliausią priemonę tarnauti tautai ir visuomenei.

Ištikimybė žmogui reikalauja ištikimybės tiesai, kuri vienintelė laiduoja laisvę, teisingumą ir visapusišką žmogaus vystymąsi.

Laisvė per tobulėjimą atskleidžia giliausius žmogaus širdies troškimus ir kūrybiškumą. Niekas neturi stoti skersai kelio žmogaus ir tautos laisvei!

Kaip tauta, šiandien esame laisvi ir jaučiame pareigą sukurti naują Laisvės Konstituciją Lietuvos šaliai Europoje. Mes sutelksime šviesiausias šalies protus ir pajėgas atlikti šiam kilniam ir jau pribrendusiam darbui.

Naujos Konstitucijos pagrindas - politinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės laisvės pilnas įgyvendinimas. Tardamiesi su tauta, norime sukurti sąlygas kiekvienam žmogui tobulėti, kurti asmeninę gerovę, siekti bendrumo pilnatvės, puoselėti kūrybiškumą bei ugdyti savo verslumo gebėjimus.

Pasitelkdami Europos Sąjungos skiriamus finansinius išteklius, stiprinsime Lietuvos politinį, ekonominį bei kultūrinį saugumą, kelsime tautos intelektualines ir kūrybines galias.

Pabrėždami tautos suverenias galias ir laisvę kurti savo valstybę, sieksime, kad nacionalinė Konstitucija ir konstituciniai įstatymai nebūtų Europos Sąjungos teisės ginčų objektu.

EUROPOS SĄJUNGA IR NACIONALINIŲ VALSTYBIŲ TEISĖS

Europos Sąjungą mes matome kaip savarankiškų nacionalinių valstybių sandraugą.

Sieksime visokeriopai stiprinti tautos suverenias galias, kad Europos Sąjunga būtų ir ateityje išliktų kaip savarankiškų valstybių bendrija.

Tvirtai ir nuosekliai laikysimės valstybių stojimo sutartyje įtvirtintų nuostatų, jog nacionaliniai administraciniai principai, struktūros ir tradicijos turi būti pripažįstamos bei gerbiamos.

Įtvirtindami dalyvaujamosios bei atstovaujamosios demokratijos principus Europos Sąjungos institucijose, bendradarbiausime su kitų tautų išrinktais atstovais ir sieksime pertvarkyti Europos Sąjungos valdymo struktūrų principus, stiprinant Europos Parlamento, kaip Europos tautų atstovybės galias.

Dabartinė Europos Komisarų skyrimo tvarka turi būti iš esmės pakeista. Europos Komisijos narius turi deleguoti nacionaliniai parlamentai, komisijos sudėtį tvirtinti - Europos Parlamentas.

Sieksime iš naujo teisiškai apibrėžti Europos Komisijos kompetencijas bei formavimo principus: apriboti grynąsias Europos Sąjungos biudžeto išlaidas, skirtas perdėti biurokratinei naštai, sumažinti asignavimus 38 Europos Sąjungos agentūrų biurokratiniam aparatui.

Europos Parlamentas, kaip pagrindinė Europos Sąjungos institucija, turi turėti nuolatinę plenarinių posėdžių vietą. Tai simbolizuotų ne tik pastovumą, bet ir sutaupytą mokesčių mokėtojų išlaidas.

Europos Sąjungos įstatymų iniciatyvos teisė turi būti Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų prerogatyva.

Europos Komisijos teikiami teisės aktai Europos Parlamente turėtų būti svarstomi tik Europos Parlamento sutikimu.

Esame įsitikinę, jog Lietuvos Konstitucijoje įtvirtinta teisė turėti nacionalinę valiutą yra ypatingai svarbi mūsų valstybingumui. Sieksime surengti privalomąjį referendumą ir gauti tautos mandatą dėl euro įvedimo Lietuvoje.

Pasisakome už tai, kad visi strateginiai Europos Sąjungos sprendimai dėl fiskalinės konsolidacijos, t.y. mokesčių sistemos suvienodinimo ir bendrų gairių bei taisyklių valstybių nacionaliniams biudžetams, būtų priimami konsensusu, tik gavus tautos mandatą.

KRIKŠČIONIŠKOJI EUROPA IR ŠEIMA

Krikščionybė, demokratija ir laisvoji ekonominė erdvė - tai matmenys, kurie apibrėžia mūsų bendrystę Europoje.

Krikščionybė yra kardinaliai svarbi Europos demokratijai, kaip visuotinai priimtas moralinis kriterijus.

Pirmoji natūrali bendruomenė, iš kurios išauga bet kuri kita humaniškoji visuomenė, o jos pamatinės vertybės - tikėjimas, viltis ir meilė - yra šeima.

Šeima yra pagrindinė socialinė institucija, todėl jos saugojimas bei vientisumo išlaikymas yra ne tik asmens reikalas, bet ir bendruomenės, valstybės ir pagrindinių Europos Sąjungos institucijų rūpestis.

Mums nepriimtina, jog Europos Sąjungos institucijų politikos nuostatose bei dokumentuose šeimos, kurią sudaro vyras ir moteris, samprata būtų eliminuota, bandant ją pakeisti tolerancijos sąvoka pridengtais nenatūraliais socialinės lastelės dariniais.

Sieksime, jog būtų atmetos Europos Sąjungos institucijų propaguojamos bei direktyvomis įteisintos lytiškumo, homoseksualumo bei tradicinės šeimos sampratos griovimo doktrinos.

Mes turime būti stiprūs ir rodyti teisingumą, protingumą, drąsą bei savikontrolę, kai iškyla pavojus mūsų šeimos, mūsų vaikų ateičiai.

Europos Sąjungos teisės aktuose įtvirtinsime, jog šeima yra vieno vyro, ir vienos moters sąjunga. Ji turi turėti teisinę pirmenybę Europos Sąjungoje, ir Europos teisėje ji turi būti gerbiama.

Europos Sąjunga turi garantuoti, jog valstybės išlaikoma vaikų ir jaunimo švietimo bei ugdymo sistema, grindžiama krikščioniškąja tradicija, nebūtų diskriminuojama.

Migracija yra epochinio masto socialinė problema, reikalaujanti, idant būtų įmanoma ją spręsti, tvirtos ir toliaregiškos tarptautinio bendradarbiavimo politikos.

Emigracija sukrečia dėl suinteresuotų asmenų gausos, keliamų socialinių, ekonominių, politinių, kultūrinių ir religinių problemų, dėl dramatiškų iššūkių nacijai ir tarptautinei bendruomenei. Dabartiniai emigracijos mastai lietuvių tautai gali turėti negrįžtamų pražūtingų pasekmių.

Nacionaliniame parlamentiniame lygmenyje inicijuosime Tautos migracijos komiteto sukūrimą. Sieksime imtis efektyvių veiksmų užkirsti kelią neigiamoms emigracijos proceso pasekmėms.

Pripažindami laisvo darbo jėgos judėjimo principą, sieksime, jog Lietuvoje būtų sukurtos emigrantus skatinančios sąlygos sugrįžti, dirbti ir gyventi savoje šalyje.

Mūsų tikslas -Lietuvos demografinės būklės esminis pagerinimas. Parama šeimoms, auginančioms vaikus, turi būti prioritetas valstybės rūpestis. Tokia parama turi būti reali, ilgalaikė ir stabili. Telksime pilietines iniciatyvas, skirsime materialinius ir finansinius išteklius remti jaunas ir besikuriančias šeimas.

TEISINGUMAS

Teisingumas reiškia, kad žmonės turi pagrindines teises, kurias sąlygoja ne socialiniai susitarimai, o nekintanti žmogaus prigimtis.

Mūsų credo: atsakingas darbas asmens, šeimos ir tautos gerovei - visose valstybės gyvenimo srityse.

Pripažįstame, kad valstybės ir bendruomenės pareiga - pagelbėti silpniesiems ir skurstantiems. Sieksime, jog visoje Europos Sąjungoje būtų nustatytas vieningas minimalių pajamų vienam asmeniui kriterijus.

Mūsų siekis - Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos principų įtvirtinimas visuose valstybės ir visuomenės gyvenimo sektoriuose.

Tikslas - žmogaus teisių ir laisvių - teisės į gyvenimą, laisvę, asmens neliečiamybę;

pilietinių ir politinių teisių ir laisvių - santuokos, prieglobsčio teisės, įsitikinimų laisvės, taikių susirinkimų ir asociacijų laisvės; socialinių ir ekonominių teisių - teisės į darbą ir vienodą atlyginimą už vienodą darbą, teisės į poilsį ir socialinį aprūpinimą, teisės sudaryti profsąjungas, nuostatų pilnavertiškas įgyvendinimas.

BENDROJI ŽEMĖS ŪKIO POLITIKA

Bendroji žemės ūkio politika, kaip vienas iš svarbiausių Europos Sąjungos ekonominių ir politinių instrumentų, turi tapti darnaus teritorinio vystymosi įrankiu, privalo užtikrinti, kad Europos Sąjungos žemės ūkis būtų konkurencingas. Modernus žemės ūkis turi užtikrinti vartotojų aprūpinimą maistu ir padėti išmaitinti augantį pasaulio gyventojų skaičių.

Europos Sąjungos bendroji žemės ūkio politika turi realizuoti socialinės ir ekonominės plėtros Europa 2020 prioritetus: prisidėti prie klimato pokyčių neigiamų padarinių mažinimo, inovacijų skatinimo ir naujų darbo vietų sukūrimo.

Sieksime pertvarkyti bendrąją žemės ūkio politiką taip, kad būtų pašalintos prielaidos iškreipti ekonomiką, teikiant paramą stambiesiems ūkininkams ir žemės savininkams, diskriminuojant smulkiuosius žemės ūkio vienetus.

Dėl Pasaulinės Prekybos Organizacijos derybų, ateityje mažės vieningos rinkos

apsauga, numatomas bendrojo sektoriaus rėmimo sumažėjimas ir rėmimo kryptingumo pasikeitimai. Sieksime, jog šie pokyčiai turėtų minimalių padarinių darnaus žemės ūkio vystymuisi.

Parama turi būti vis labiau atsiejama nuo produkcijos tipo ir apimties, o ūkininkai, darydami gamybos sprendimus, turėtų daugiau remtis aplinkosauginiais kriterijais.

Siekiant sumažinti neefektyvų Europos Sąjungos mokestinių pajamų naudojimą, sieksime atsisakyti išmokų, susietų su pasėlių plotais ar auginamų gyvulių skaičiumi.

Sieksime išlaikyti Europos Sąjungos finansinės paramos dabartinį lygį, kad dėl skirtingų finansinių šalių galimybių žemės ūkio rėmimas nedeformuotų konkurencijos sąlygų vieningoje rinkoje. Tiesioginės išmokos turi skatinti viešųjų gėrybių, už kurias neatlygina rinka, teikimą visuomenei, o jų dydis turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į skirtingas ūkininkavimo sąlygas.

Paramos žemės ūkiui būtinybė ir toliau turi būti grindžiama žemės ūkyje sukuriama aplinkosauginiais efektais: 1) kaimo aplinkos ir kraštovaizdžio išsaugojimu; 2) bioįvairovės išsaugojimu; 3) kaimo vietovių gyvybingumo ir darnios plėtros palaikymu;

4) kova su globaliniu klimato atšilimu.

Bendroji žemės ūkio politika turi skatinti intensyvios žemdirbystės ir centralizuoto maisto tiekimo pramonei sistemos transformaciją į darnų ūkininkavimą ir vietos rinkodarą.

Sieksime, kad parama žemės ūkiui būtų vis daugiau atsiejama nuo gamybos ir vis labiau siejama su žemės ūkio kuriamomis viešosiomis gėrybėmis. Ateityje paramos dydis labiausiai priklausys nuo žemės ūkio naudingų plotų, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama arba vykdomi kiti aplinkosauginiai įsipareigojimai.

APLINKA IR ENERGETIKA

Jausdami atsakomybę už ateities kartas, turime saugoti paveldą, kraštovaizdį ir unikalią urbanistiką, protingai naudoti materialinius ir gamtinius išteklius.

Valstybių energetinio saugumo problema yra prioritetas bendrosios Europos Sąjungos politikos klausimas.

Sieksime, jog Lietuvos energetikos strategija būtų integruota į bendrą Europos Sąjungos energetikos politiką.

Lietuva turi skirti didesnę dėmesį energijos taupymo ir alternatyvių atsinaujinančių energijos šaltinių programoms plėtoti, tam efektyviai ir skaidriai panaudodama Europos Sąjungos skiriamą finansinę paramą.

Sieksime, jog Lietuvoje būtų pakeista monopolinių energetinių kompanijų kainų nustatymo politika ir teisinė bazė, griežčiau nustatant tam tikrus pelno apribojimus bei iš esmės peržiūrint kainos nustatymo metodikas. Negali būti ignoruojami, energetikos įmonėms naudojantis savo monopolinėmis teisėmis, daugumos buitinių vartotojų ir verslo įmonių interesai. Elektros energijos, šilumos tiekimo, atliekų tvarkymo sektorių teikiamų paslaugų kainų rinkodaros klausimai turi būti reguliuojami valstybės.

Sieksime, kad Europos Sąjungos valstybėse ir Lietuvoje būtų nuosekliai įgyvendinama antimonopolinė politika: konkurencijos įstatymais ribojama dominuojanti padėtis, o valstybė reguliuotų ir nustatytų pagrįstas šilumos, elektros energijos ir vandens kainas.

UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKA

Europos Sąjungos valstybės yra įsipareigojusios vykdyti Europos Sąjungos bendrą užsienio ir saugumo politiką. Šios politikos tikslas - didinant konfliktų prevencijos ir krizių valdymo civilinius ir karinius pajėgumus, stiprinti Europos Sąjungos gebėjimą imtis išorės veiksmų.

Siekdama pakeisti politiką, kuria pažeidžiama tarptautinė teisė ar žmogaus teisės, arba nepaisoma teisinės valstybės ar demokratijos principų, ES imasi diplomatinio arba ekonominio pobūdžio sankcijų.

Sieksime, jog Europos Sąjunga stiprintų bendrą valstybių politiką kovojant su terorizmu, tarptautiniu nusikalstamumu, nelegalia prekyba narkotikais ir nelegalia migracija, ir kartu glaudžiai bendradarbiautų su kitomis pasaulio šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis.

Užsienio politikos srityje mes laikysimės Bendrosios užsienio ir saugumo politikos principų, įtvirtintų 1992 metais Maastrichto sutartyje. Stengsimės stiprinti Europos Sąjungos ekonominį statusą atitinkantį vaidmenį, sprendžiant tarptautinės politikos ir saugumo klausimus.

Sieksime, kad Europos Sąjungos Bendrosios užsienio politikos kryptys atitiktų valstybių nacionalinius interesus ir būtų keičiamos tik solidariai priėmus sprendimus vieningo balsavimo tvarka. Mes nepritartume bandymams supaprastinti Bendrosios užsienio politikos sprendimų priėmimo procedūras.

Europos Sąjungos institucijos turi užtikrinti, kad įvairūs jos išorės politikos aspektai būtų tarpusavyje suderinti, skelbtų vieną aišką žinią.

Sieksime nustatyti ilgalaikės Europos Sąjungos vieningos užsienio politikos su Rusijos Federacija strategijos kryptis ir ekonominio bendradarbiavimo programas. Dėsime pastangas, kad Lietuva, turinti vieną ilgiausių Europos Sąjungos išorinių sienų, nebūtų palikta viena spręsti iškilusių problemų su kaimyninėmis šalimis.

Europos Sąjungos Rytų partnerystės programos tikslas yra ne konfrontacija, o laisvos prekybos principų, demokratijos ir žmogaus teisių apsaugos skatinimas visoje buvusioje postsovietinėje erdvėje. Europos Sąjungos paramos prioritetams, šioje erdvėje, turėtų būti konkretūs infrastruktūros gerinimo, įstatymų leidybos, institucijų stiprinimo projektai, taip priartinant Rytų partnerystės programos dalyvius prie Europos Sąjungos standartų įgyvendinimo. Sieksime, kad Vilniuje būtų įsteigtas Europos Sąjungos ilgalaikės Rytų politikos krypties strateginis centras.

Istorinis rakursas

Europos Sąjungos vėliavos projektų konkursą, kurį 1950 metais paskelbė Europos Taryba, laimėjo tuo metu mažai žinomas dailininkas Arsen Heitz: dvylika baltų žvaigždžių, išdėstytų ratu mėlyname fone. Idėją vėliavos projektui autorių įkvėpė „stebuklingasis medalionas“, kurį jis nešiojo ant kaklo. Šis medalionas buvo nukaldintas po Dievo Motinos apsireiškimo seseriai Catherine Laboure 1830 metų liepos 18 dieną. Pati Dievo Motina buvo nurodžiusi vienuolei pavaizduoti medalione dvylika žvaigždžių karūnoje, kuri buvo ant Apokalipsės moters galvos. Tą patį medalioną turėjo ir vėliau šventąja paskelbta Bernadette Soubirous, kuriai 1858 metų vasario 11 dieną pirmą kartą pasirodė Ponia, kuri buvo apsirengusi baltais ir mėlynais rūbais. Spalvos - balta ir mėlyna - nustebino projektų konkurso vertinimo komisijos pirmininką, žydų kilmės belgą Paul M. G. Levy. Jis tikriausiai jose įžvelgė nuorodą į naujos Izraelio valstybės vėliavą, kuri ir yra balta bei mėlyna. Vėliau Europos Taryba paskatino kitas Europos institucijas patvirtinti šią vėliavą, kaip oficialią ES vėliavą. Europos Parlamentas atsiliepė į šį kvietimą ir 1983 metais ją patvirtino. 1985 metais vėliavą patvirtino visi ES valstybių ir vyriausybių vadovai kaip oficialų ES, kuri tuo metu vadinosi Europos Bendrija, simbolį. Žvaigždės yra iš Apokalipsės knygos 12-ojo skyriaus: „Danguje pasirodė didingas ženklas: Moteris, nušviesta saulės, po jos kojomis buvo mėnulis, o virš galvos - dvylikos žvaigždžių karūna.“ Oficialiai vėliava buvo patvirtinta surengus iškilmingą ceremoniją, kurios data buvo parinkta atsižvelgiant tik į politikų, sudariusių Ministrų komitetą, užimtumą. Ceremonija įvyko 1955 metų gruodžio 8 dieną, atsitiktinai sutapusi su Nekalto prasidėjimo švente. Gali būti, kad Dievas jau žinojo, jog jam nepasiseks įtraukti nuorodos į krikščionišką šaknis žymiojoje Europos Konstitucijos preambulėje. Jis turbūt žinojo ir tai, kad tos preambulės niekada niekas neskaitys, todėl, aplenkdamas laiką penkiasdešimčia metų, Dievas įsiamžino Europos Sąjungos vėliavoje.